

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 152/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P. P., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. M. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 5. decembra 2008, ako aj namietaného porušenia základného práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Tpo 92/08 z 23. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2009 doručená sťažnosť P. P., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. M. K., B., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv

podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 5. decembra 2008 (ďalej aj „uznesenie z 5. decembra 2008“), ako aj porušenie základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 92/08 z 23. decembra 2008 (ďalej aj „uznesenie z 23. decembra 2008“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 8. júla 2008 podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby s tým, že väzba u neho začala plynúť 5. júla 2008 o 2.00 h.

Väzba sťažovateľa bola uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 5. decembra 2008 predĺžená o ďalšie tri mesiace, t. j. do 5. apríla 2009. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú bližšie odôvodnil podaním z 22. decembra 2008.

Krajský súd na verejnom zasadnutí konanom 23. decembra 2008 uznesením sp. zn. 4 Tpo 92/2008 sťažnosť sťažovateľa podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol, pričom *„obhajca sťažovateľa nebol na verejnom zasadnutí prítomný z dôvodu, že súdom nebol o presnom termíne konania verejného zasadnutia riadne a včas upovedomený, resp. ani do dnešného dňa mu žiadne upovedomenie zaslané nebolo, aj keď podľa § 292 ods. 1 Tr. por. má túto povinnosť predseda senátu.*

Absencia upovedomenia vyplýva aj zo samotného spisu. Súd túto skutočnosť vôbec nebral na zreteľ a dokonca ustanovil sťažovateľovi dňa 18. 12. 2008 náhradného obhajcu JUDr. I. S. a zdôvodnil to tým, aby nedošlo k zmareniu verejného zasadnutia, ktoré z dôvodu neprítomnosti ustanoveného obhajcu Mgr. M. K., by muselo byť odročené.“

Podľa sťažovateľa táto skutočnosť *„hovorí buď o tom, že naštudovanie samotného spisu súdom bolo nedostatočné, resp. že súd nemal za potreby, aby riadne splnomocnený obhajca na verejnom zasadnutí riadne zastupoval záujmy sťažovateľa!!!“*.

Na verejnom zasadnutí konanom 23. decembra 2008 sťažovateľ požiadal o prítomnosť splnomocneného advokáta, krajský súd však jeho požiadavke nevyhovel a do odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol, že *„Krajský súd pre ospravedlnenie obhajcu JUDr. K... určil obvineným náhradných obhajcov, aby nedošlo k zmareniu verejného zasadnutia.“*.

Táto veta v odôvodnení napadnutého uznesenia podľa sťažovateľa *„vznieva priam absurdne“*, pretože advokát sťažovateľa o konaní verejného zasadnutia krajského súdu 23. decembra 2008 nemal vedomosť.

O existencii uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 92/2008 z 23. decembra 2008 sa advokát sťažovateľa prvýkrát dozvedel až pri nahliadnutí do spisu na okresnom súde 26. januára 2009, v ktorom sa *„nenachádzal ani len rovnopis uznesenia pre splnomocneného obhajcu sťažovateľa, ktorý by si krátkou cestou mohol prevziať, ale až dňa 03. 02. 2009 mu bola doručená fotokópia spomenutého uznesenia poštou!!!“*.

Uvedený postup krajského súdu je podľa sťažovateľa neakceptovateľný a v dôsledku neho došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru.

Podľa sťažovateľa možno urobiť záver, že *„každé porušenie zákona pri rozhodovaní o väzbe je súčasne porušením čl. 17 Ústavy i čl. 5 Dohovoru“*.

Uznesenie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 5. decembra 2008 je podľa sťažovateľa nezákonné, pretože *„vychádza z nedostatočne zisteného skutočného stavu veci a nesprávneho posúdenia. Svoje tvrdenie odôvodňujem tým, že súd sťažovateľa pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania nevypočul k dôvodom a okolnostiam ďalšieho väzobného stíhania.“*.

V súvislosti s rozhodovaním okresného súdu v predmetnej veci sťažovateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že uznesenie o predĺžení lehoty väzby sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 5. decembra 2008 mu bolo doručené 8. decembra 2008 a návrh na predĺženie lehoty väzby až 10. decembra 2008, t. j. okresným súdom mu nebol ponechaný žiadny časový priestor vyjadriť sa k dôvodom a k okolnostiam ďalšieho trvania väzby. Rovnako upovedomenie o verejnom zasadnutí krajského súdu konanom 23. decembra 2008 bolo sťažovateľovi doručené *„len pár minút pred jeho začiatkom“*, ako aj *„opatrenie na základe ktorého bol sťažovateľovi úplne neodôvodnene ustanovený náhradný obhajca!“*.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ nielenže nemal možnosť sa nechať na verejnom zasadnutí 23. decembra 2008 zastupovať splnomocneným advokátom, ale nebolo mu umožnené ani sa na toto zasadnutie riadne pripraviť v súlade s § 292 ods. 3 Trestného poriadku. V uvedenom prípade *„nebola zachovaná ani jedna z lehôt, t. j. ani päť dňová ani trojdňová a sťažovateľ nedal ani súhlas so skrátením lehoty na prípravu na verejné zasadnutie“*.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2, 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru boli uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 130/2008 z 5. decembra 2008 porušené, a že jeho základné právo podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru boli uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 92/2008 z 23. decembra 2008 porušené, a zároveň napadnuté uznesenia zruší.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy má obvinený právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby,
- c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

II.A K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru uznesením okresného súdu z 5. decembra 2008

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie označených práv uznesením okresného súdu z 5. decembra 2008, ktoré je podľa neho nezákonné, vychádzajúce z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a jeho nesprávneho právneho posúdenia. Tento záver sťažovateľ odôvodnil tým, že ho okresný súd v rámci svojho postupu pred vydaním tohto uznesenia nevy počul. V rámci svojej argumentácie smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu z 5. decembra 2008 sťažovateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že uvedené uznesenie mu bolo doručené 8. decembra 2008, kým samotný návrh na predĺženie lehoty väzby až 10. decembra 2008.

Podľa § 72 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku sa rozhodnutím o väzbe rozumie rozhodnutie o návrhu na predĺženie lehoty väzby obvineného.

Podľa § 83 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku uznesenie súdu alebo prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa, a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a

b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že sťažovateľ mal proti uzneseniu okresného súdu z 5. decembra 2008 k dispozícii účinný právny prostriedok ochrany označených práv, a to sťažnosť podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku. Dôsledkom využitia uvedeného opravného prostriedku je preskúmanie správnosti napadnutého uznesenia okresného súdu z 5. decembra 2008, ale aj jeho vydaniu predchádzajúceho postupu krajským súdom.

Rozhodovanie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 5. decembra 2008 patrilo do právomoci krajského súdu. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.B K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru uznesením krajského súdu z 23. decembra 2008

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti tiež namietal, že k porušeniu ním označených práv (práva na obhajobu) došlo uznesením krajského súdu z 23. decembra 2008, pretože krajský súd na verejné zasadnutie konané v tento deň riadne nepredvolal jeho splnomocneného obhajcu, opatrením mu pred verejným zasadnutím ustanovil neodôvodnene náhradného obhajcu a na samotnom verejnom zasadnutí konal napriek tomu, že sťažovateľ žiadal, aby sa konalo len v prítomnosti jeho splnomocneného zástupcu.

Zo spisu v predmetnej veci vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu z 8. júla 2008 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Uznesením okresného súdu z 5. decembra 2008 bola sťažovateľovi väzba predĺžená o tri mesiace, t. j. do 5. apríla 2009. Sťažovateľ podal 11. decembra 2008 prostredníctvom svojho zvoleného obhajcu proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorú

odôvodnil podaním z 22. decembra 2008. Krajský súd opatrením z 18. decembra 2008 sťažovateľovi ustanovil náhradného obhajcu, ktorého účelom bolo zabezpečiť konanie nariadeného verejného zasadnutia aj v prípade neprítomnosti zvoleného obhajcu. Sťažovateľovi bolo predvolanie na verejné zasadnutie doručené 18. decembra 2008. Krajský súd na verejnom zasadnutí konanom 23. decembra 2008 po zistení, že prítomní náhradní obhajcovia obvinených, ako aj zástupca Krajskej prokuratúry v Bratislave súhlasia so skrátením lehoty na prípravu verejného zasadnutia, vykonal v predmetnej veci verejné zasadnutie, na ktorom vypočul sťažovateľa, jeho spoluobvineného, ich náhradných obhajcov i zástupcu Krajskej prokuratúry v Bratislave a následne uznesením rozhodol o sťažnosti sťažovateľa a jeho spoluobvineného tak, že ju podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku zamietol.

Podľa § 42 ods. 1 Trestného poriadku ak je dôvodná obava, že by mohlo byť zmarené hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie pre neprítomnosť zvoleného obhajcu alebo ustanoveného obhajcu, môže byť obvinenému popri zvolenom obhajcovi alebo ustanovenom obhajcovi ustanovený náhradný obhajca.

Podľa § 42 ods. 2 Trestného poriadku náhradný obhajca má rovnaké práva a povinnosti ako zvolený obhajca alebo ustanovený obhajca; na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí ich však môže vykonávať iba v prípade neúčasti zvoleného obhajcu alebo ustanoveného obhajcu.

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal, že zvolenému obhajcovi nebolo predvolanie na verejné zasadnutie 23. decembra 2008 doručené, čím došlo k porušeniu jeho práva mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby, ako aj práva obhajovať sa s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, ktoré sú súčasťou práva na obhajobu.

Cieľom realizácie jednotlivých práv obhajoby (aj práva mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby a práva obhajovať sa s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu) je ovplyvniť výsledok konania predložením všetkých relevantných prostriedkov obrany primeraným spôsobom a bez obmedzení. Krajský súd v predmetnej veci rozhodoval o väzbe sťažovateľa a obmedzil jeho právo na obhajobu ustanovením náhradného obhajcu v dôsledku uprednostnenia princípu rýchlosti (resp. zásady urýchleného rozhodovania o zákonnosti väzby). Zo znenia uvedených ustanovení Trestného poriadku je zrejmé, že sťažovateľovi bol náhradný obhajca v uvedenom konaní ustanovený zo zákonom predpokladaného dôvodu – hrozba zmarenia verejného zasadnutia v dôsledku neprítomnosti zvoleného obhajcu, pričom potreba úspešnej realizácie tohto zasadnutia bola zvýšená aj pre hrozbu uplynutia základnej lehoty väzby sťažovateľa.

Pri rozhodovaní v tejto veci ústavný súd zobral do úvahy, že náhradný obhajca prítomný na verejnom zasadnutí v plnom rozsahu garantoval zachovanie obhajobných práv sťažovateľa bez ohľadu na to, že sťažovateľ trval na osobnej prítomnosti zvoleného obhajcu na verejnom zasadnutí. V súvislosti s rozhodovaním v tejto veci ústavný súd prihliadol taktiež na to, že konanie o návrhu na predĺženie lehoty väzby nemožno označiť za fázu trestného konania, ktorá by mala významný vplyv na hodnotiacu fázu dokazovania ovplyvňujúcu samotný výsledok konania, v ktorej porušenie práv obhajoby môže viesť k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci samej, t. j. vo veci trestného obvinenia dotknutej osoby. Napokon ústavný súd zohľadnil aj skutočnosť, že predloženie svojich argumentov v rámci realizácie práva obhajoby sťažovateľ využil v predmetnom konaní už podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 5. decembra 2008 prostredníctvom zvoleného obhajcu a následne aj vypočutím samotného sťažovateľa a jeho náhradného obhajcu na verejnom zasadnutí 23. decembra 2008.

S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že prípadné procesné pochybenie krajského súdu spočívajúce v nedoručení predvolania na verejné zasadnutie zvolenému obhajcovi samo osebe neznamená porušenie práv na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru, pokiaľ z celkového posúdenia relevantných skutkových okolností uvedeného prípadu vyplýva, že realizácia

práva na obhajobu sťažovateľa nebola znemožnená alebo obmedzená do takej miery, aby znamenala zásah aj do jeho práva na spravodlivý súdny proces, resp. práva na osobnú slobodu.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd po predbežnom prerokovaní tejto sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.C Záver

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2009